

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

Nr 2.

Stockholm 23 Januari 1908

1:a årg.

Prenumerationspris: 1/1 år... kr. 4:50 1/2 år... kr. 2:50 3/4 " " " 3:50 1/4 " " " 1:25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 1—2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per lin. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10:— Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	--	---	---

LOTTEN DAHLGREN.

I en historisk stund slutade tidskriften Dagny sin bana. Oscar II:s regering, i hvars hägn den uppstått, önskade den icke öfverleva. Den breda, svarta rand, som dystert prydde sista häftet, symboliserade uttrycksfullt ögonblickets högtidlighet.

Men landssorgen var också det enda, som bredde vemod öfver det vördade organets farväl till sin publik. Redaktörens »Slutord», i hvilka man måhända väntat sig spår af rörelsens tårar, präglas af ett gladt, ehuru värdigt, lugn och uppmuntras med löftesrika hänvisningar till framtiden. Visserligen åsyftar hon här enbart den pånyttfödda Dagnys framtid, men i svenska folkets namn vill jag gärna mellan raderna läsa några vinkar om hennes egen. Åt den penna, hvarmed denna redaktionella svanesång nedskrifvits, äro vi icke sinnade att unna ett förtidigt otium.

Att Lotten Dahlgrens namn är känt och värderadt öfver allt Sveriges land beror icke på att Dagnys små ljusblå omslag under årens lopp inpräntat det i nationens medvetande. Tidskriftens prenumerant-siffra steg aldrig så högt, att den kunde vålla någon egentlig ryktbarhet. Men nämn *Ransäter*, och allt är sagdt!

Ellen Key beklagade med en rosenhöljad pik i sin älskvärda anmälan af denna allas vår favoritbok, att författarinnan missbrukat så mycken värdefull kvinno-kraft på Fredrika-Bremer-Förbundets publikation. Under det jag obetingadt erkänner, att den vänliga kritiken hade sina giltiga skäl, vill jag dock alls inte uppfordra till allmänt instämmande i hennes mening.

Fast Lotten Dahlgren nu med oförställd belåtenhet öfvergifvit redaktörsskapet för att i ro ägna sig åt den art af litterärt arbete, som blifvit henne kärast, ångrar hon för visso icke sina många Dagnyår som förspillda. Med tillfredsställelse kan hon betrakta de sjutton volymer, som sträfvats ihop under hennes ledning och som innehålla den svenska kvinnorörelsens aktstycken. Och hur mycket mer rymma de inte! Dagny bar inte med orätt undertiteln »tidskrift för sociala och litterära intressen», och det låg redaktören särdeles om hjärtat att sörja för de sistnämnda intressena. Med sin nitälskan för liffull och elegant stil måste hon nog i hemlighet ha suckat öfver det faktum, att socialt insiktsfulla personer så lätt bli stelfingrade, när de fatta i pennan, och näppeligen skulle budskapet om kvinnans rösträttsseger beredt henne en mera strålande förtjusning än den hon röjde vid granskningen af ett manuskript, som förkunnade en medarbetare med litterär talang. Hennes oafslätliga sträfvän att motarbeta den fackmässiga styfhet, som alltid vill bemäktiga sig detta slags tidskrifter, har ländt Dagny till största båtnad.

För tio år sedan undergick Dagny en lätt omorganisation. Den skulle utkomma med tjugo i stället för tolf häften, och en redaktionssekreterare anskaffades. Denna plötsligt ökade arbetsbörda spände redaktörens krafter väl hårdt, men efter ett par tre år blef hon åtminstone kvitt redaktionssekreteraren, och de tjugo häftena ordnade hon sedan i lugn.

Den fatala redaktionssekreteraren var jag. Färsk från Uppsala, så minderårig, att jag skämdes för mitt prästbetyg, och så oerfaren, att jag trodde mig till hvad det skulle vara, leddes jag af Lydia Wahlströms

redan då kännbart kraftiga hand in i pressen, det vill säga, i den sällspordt flärdlösa gårdskammare i F.-B.-F:s lokal, där Lotten Dahlgren på sitt varmt förbindliga och utsökt salongsmässiga manér gjorde les honneurs å Dagnys vägnar.

Aldrig har någon genomgått ett smärtfriare publicistiskt noviciat än det jag upplefde under denna idealredaktörs milda förmynderskap! För henne blef det, som antydt, ingen sinekur. Men sällan hördes hon klaga. Ett blekt resigneradt leende, en sorgsen blick ur de djupa bruna ögonen, en sakta skakning på hufvudet fick tolka hennes ångestkänslor inför den af ingen världslig hänsyn stärfjade okyngespenna, som beständigt hotade att blamera hennes allvarsamma Dagny.

Dock — hvarför skulle jag dölja den redan i vida kretsar kända hemligheten, att Lotten Dahlgrens allvar icke hör till den fullt pålitliga, den absolut orubbliga sorten! Hennes sirligt värdiga uppträdande maskerar en humor, som hör till hennes värmländska släktklenoder, ett rent af studentkost tjuvpojkslymne. Till och med Dagny, ehuru icke rätta forum, bevarar glimtar af detta, men sällskapet Nya Idun hyllar henne i obrottslig ordenstystnad som sin oförlikeliga spexdiktare och festpoet.

Likväl tror jag icke, att vår numera så ifrigt gynnade dramatiska litteratur kommer att riktas med några lustspel af hennes vana hand. Men Ransätersälskarnas väldiga skara saknar ej skäl att hänge sig åt ljusa förhoppningar. Ännu finns mycket att plocka fram ur familjearkivet, och det kan komma att ökas med besläktade tillskott från andra håll.

Med Ransäter måste man börja och sluta, när man talar om Lotten Dahlgren. Åt detta vackra, historiska namn har hon skänkt en ny, oändligt rik betydelse; hon har höjt det till symbol för en hel period af äktsvensk odling. Och själf är hon i allo en värdig ättling af det jag kallar Ransäterskulturen. Med rätta visar hennes exlibris, bokälskarens sköldemärke, den gamla Geijers- och Dahlgrensgårdens bild.

KLARA JOHANSON.

Prenumerantsamlare å Dagny

sökas på alla platser i landet och erhålla fördelaktiga villkor. Tillskrif

Dagnys Expedition, Stockholm C.

Mannens målsmanskap.

Med anledning af en broschyr af Mathilda Staël von Holstein.

En framstående rösträttskvinna — Lucy Cady Stanton — berättar, huru hon som barn brukade uppehålla sig i sin fars ämbetsrum och därvid kom i tillfälle att åhöra hans samtal med hjälpsökande kvinnor. Många af dem gingo gråtande bort och på barnets undrande fråga om anledningen härtill, svarade den gamle domaren sorgset, i det han lade sin hand tungt på en diger bok i slitet skinnband: »Det är denna bok, vårt lands lag, som gör lifvet så hjälplöst hårdt för många kvinnor».

Den lilla flickans föresats att så snart tillfälle erbjöd sig rifva ut bladen ur den stygga boken, så att ingen skulle behöfva att fälla flera tårar för dess skull, blef visserligen icke utförd, men hennes lif blef en enda lång kamp för en rättfärdigare lagstiftning åt hennes lands kvinnor.

Äfven hos oss, där en synnerligen föråldrad och bristfällig äktenskapslagstiftning har de mest ödesdigra följder för såväl hem och familjelycka som för den enskilde, börjar protesterna blifva allt starkare bland kvinnorna själfva.

För uppnående af ett harmoniskt och framgångsrikt familje- och samhällslif kräfvos att lagstiftningen icke säckar allt för långt efter utan följer kulturutvecklingen någorlunda i spåren. Vår tids kvinna, som står på samma bildningsgrad som mannen, och på grund däraf bör vara berättigad till samma ställning i stat, samhälle och familj, kan icke vara tjänt med en äktenskapslag, hvars grundprincip går 200 år tillbaka i tiden. Och hvilken lag — må gärna tilläggas — var otidsenlig och orättfärdig redan då.

Om det å ena sidan är hvarje människas skyldighet att lyda lagarne, så är det å andra sidan en lika oeftergiftlig skyldighet att icke vara okunnig om dessa lagar. Men hur många af oss svenska kvinnor ha gjort oss besvär med att studera vår invecklade och svårtydda äktenskapslagstiftning.

Det har förefallit oss hopplöst att söka tränga igenom det dunkla vildsnåret af hvarandra motsägande lagparagrafer om myndighet och husbondevälde, giftorätt och målsmanskap, egendomsgemenskap och mannens förvaltningsrätt etc. etc. De rättslärdas uttolkningar ha visserligen utifrån belyst vildsnåret men icke lärt oss, huru vi skola hitta rätt därinom.

Denna svårighet är delyvis en ursäkt — åtminstone en förklaring — öfver de svenska kvinnornas okunnighet rörande en för dem så viktig fråga som äktenskapslagstiftningen.

Denna ursäkt för okunnigheten duger icke längre, och helt säkert skola många svenska kvinnor uttala ett befrämmande »Ändtligen!» vid åsynen af den lilla skrift, som centralstyrelsen för Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt i dessa dagar utgifvit.

Broschyrén har som titel: *Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt* och är skriven af *Mathilda Staël von Holstein*. Den strålkastare, hvarmed förf. belyser vildsnåret, kommer lampljuset från den lärdes studerkammare att förblekna. Hon visar oss hvilka riktlinjer vi ha att följa för att finna den enda rätta vägen, där man och kvinna kunna gå jämnsides som vänner och lifskamrater, med frimodig hållning och trö på hvarandras lika berättigade människovärde.

Den lilla skriften ger en synnerligen klar och öfvermåttlig framställning af svensk kvinnas ställning inom äktenskapet, grundad såväl på grundliga juridiska studier som på lefvande lifvet. Men vi få något mer och bättre: reformlinjerna.

Målsmanskapet — ordet med den skrämmande innebörden — som kan leda till så svåra förvecklingar inom äktenskapet, är det ett rättsinstitut, som stämmer öfverens med våra dagars uppfattning af familje- och samhällslif? är den första fråga läsaren får att allvarligt begrunda och hvarpå förf. ger det mest öfvertygande på logiska skäl grundade svar.

När frågan om ogift kvinnas myndighet stod på dagordningen 1820—30-talet (genomförd i dess nuvarande form 1884) anfördes från flera håll, som motiv för afstyrkande, fruktan för konsekvenserna af kvinnans myndighetsförklaring. Naturligtvis. Den minsta lilla tillstymmelse af logiskt tänkande måste ju peka på anomalien att beröfva en kvinna hennes myndighet, därför att hon gifter sig, som om hon därigenom gjorde sig skyldig till en nedsättande handling.

För att saken inte skulle ta sig så illa ut i tryck, som den gör i verkligheten, löste de rättslärdas den gordiska knuten, icke med ett modigt svärdshugg utan med en meningslös fras, som förklarar, att »hustrun i och med äktenskaps ingående blir myndig, ehuru myndigheten inskränkes genom den särskilda befo-genhet, som tillagts mannen i och med dennes målsmanskap.» (Lagutskottets utlåtande af den 17. 2. 1903.)

Denna pappersmyndighet, som icke har den ringaste praktiska betydelse för hustruns rättsliga och ekonomiska ställning inom äktenskapet, kan dock i ett fall vara till nytta, upplyser förf:n. När politisk rösträtt tillfaller Sveriges kvinnor, så måste den äfven innefatta de gifta, äfven om mannens målsmanskap icke skulle vara upphäft, när den dagen randas.

Försöket att åt mannens målsmanskap öfver hustrun förläna ett idealiskt skimmer af den svagares rätt till skydd borde inte kunna förvirra begreppen hos den tanklösaste lilla flickhjärna. Den uppfattning, som kunde ha fog för sig under närfrättens dagar, böra vi nu ha vuxit ifrån. För den utvecklade och upplysta

kvinnan blir målsmanskapet ett kränkande af personlighetens rätt, som ovillkorligen måste kännas sårande.

När vi erinra oss, huru Göta Hofrätt i sitt afstyrkande till Lagkommittéen om ogift kvinnas myndighet i högstämde toner besjunger kvinnans lycka att stå under »mannens ädla och oegennyttiga förmynderskap, som jämväl åtager sig vården om hennes jordiska ägodelar», så kunna vi knappt afhålla oss från ett småleende åt den omedvetna naiviteten i de rättslärd herrarnas tankegång.

Men det är orätt af oss att le — vi borde i stället gråta blodstårar öfver den brist på förstående af andras rätt, som kan finnas hos den myndighet, som har ett afgörande ord i lagstiftningsfrågor.

Hvad förstodo dessa män, hederliga och helt säkert besjälade af uppriktig önskan att lagstifta till landets och folkets fromma, af det oerhörda lidande, alla utvecklings- och lyckomöjligheter, som gått förlorade genom detta »ädla och oegennyttiga förmynderskap.»

Därom hade Hofrättens i lagen djupt förfarne män icke den aflägsnaste aning. »Grau ist alle Theorien nur grün des Lebens goldnen Baum.»

Det är nu en gång så, att endast den som bär den påtvingade skon — som man inte själf fått vara med om att passa ut — känner smärtan af trycket. Och männen ha lärt kvinnorna att bära trånga skodon med leende min i både bokstaflig och bildlig bemärkelse.

Våra dagars kvinnor borde dock ha en mera utvecklade själfkänsla än att låta sig nöja med att inom äktenskapet juridiskt likställas med barnen.

Och denna beroende ställning under målsmanskapet omöjliggör utnyttjandet af den gifta kvinnans kraft till samhällets gagn och utveckling. Trots »myndigheten» är gift kvinna icke valbar till kommunala förtroendesysslor eller befattningar.

Framför mig ligger ett gulnat stadsfullmäktige-protokoll. Det innehåller behandlingen af en ansökan från ett välgörenhetssällskap om årligt bidrag ur en donation till förmån för värnlösa barn och som ansågs alltför obetydlig för att staden skulle kunna ta befattning därmed enligt donatlig önskan.

En ledamot i stadsfullmäktige — jurist — afstyrkte ansökan på den grund, att staden icke kunde ingå juridiskt bindande aftal med en styrelse, hvars majoritet utgjordes af gifta kvinnor.

Det gällde att få pengarna i efterskott — så att risken var ju icke stor — och för att utföra ett själfuppoffrande och gagnande arbete till samhällets bästa.

Ett par personförändringar inom sällskapets styrelse undanröjde hindret och ansökan bifölls. Men den ringaktning, som afslaget innebar, och den låga värdesättningen af den gifta kvinnan som en fri medborgare i samhället kvarlämnade ett outplånligt pinsamt intryck hos dem skymfen drabbade.

Detta var endast ett exempel bland många på den gifta kvinnans ställning i samhället; men hurudan är den i hemmet, skall lagens ringaktning för henne smyga sig in i förhållandet till make och barn?

Är mors mening icke af lika stort värde som fars?

När läraren nekar att godkänna ett intyg, därför att modern undertecknat det, måste gossen få en underlig föreställning om moderns ställning i allmänhet.

Hvarför har far röstrött och inte mor? är en fråga, som ingen af föräldrarna kan ge nöjaktigt besked på.

Våra äktenskapslagar behöfva en genomgående revision för att ge hustrun och modern en värdigare och mera tryggad ställning i hem och samhälle. I hvilken riktning reformerna skola gå visar oss fröken Staël von Holstein i det här omnämnda arbetet, som det bör vara hvarje kvinnas plikt att lära känna, och om hvars klara, gedigna innehåll endast en antydning här kunnat göras.

Må ingen kvinna i själfviskt öfvermod låta hindra sig från att taga del däraf genom tanken: »Det rör inte mig — jag har det ju så bra.»

Det finns så många andra, som icke ha det bra, som icke äga de maktmedel rikedom och social ställning medföra, låt oss enas i arbetet för dem. Det är i solidaritetens tecken vi skola segra i kampen för större rättfärdighet på alla lifvets områden.

FRIGGA CARLBERG.

Efter "rösträttskongressen".

»Det var väl roligt i Gäfle? Ett intressant centralstyrelsemöte? — »Ja, mycket, ehuru det ju i ett afseende gaf något annat än man tyckt sig kunnat haft rätt att vänta. Men det var ju inte mötets fel. Inte heller den gästfria stadens och dess lokalförenings, som på ett så storartadt sätt mottog oss.

Gefle tedde sig vackrare än t. o. m. vid sin stora utställning! Man glömde bort de 30° inför denna här-

liga vinterbild med bländande snö i väldiga drifvor, rimfrost på alla buskar och grenar. Och denna vinter-sol och höga luft, som gör att man går med rakare rygg och spänstigare steg än någonsin annars! Det kändes som om vi mottogs af nästan hela staden, ej endast af en begränsad förening — mötesdeltagarna rön-te ej blott den mest välvilliga gästfrihet utan äfven vid förhandlingarna, under den stora festen på Strand-

hotellet och vid afresan voro de föremål för den vänligaste uppmärksamhet. Frågans popularitet är oberoende af de politiska konjunkturerna. — Då det första centralstyrelsemötet samlades i Stockholm mars 1903 för att ordna samorganisationen, voro vi icke fler, än att vi rymdes kring ett bord, och små de medel, vi hade att röra oss med. En af deltagarna, fröken C. Sjölander från Gäfle — måhända seniorn bland Sveriges aktiva rösträttskvinnor — fick nu fem år senare se sina skollokaler bli mötesplatsen för ombud från nära halfva antalet af de nu 113 föreningarna.

»Och förhandlingarna?» — »Det låg något af vinterdagens friskhet äfven öfver dem. Den sordin på stämningen, som det i fröken Whitlocks hälsningstal meddelade svaret från statsminister Lindman framkallade, var öfvergående. Alla insågo ju hur mycket försvårad frågans lösning blifvit, då utredningen framlägges utan att vara åtföljd af kungl. proposition. Men någon modlöshet spordes ej. Tvärt om. Enigt beslut att ta' i med nya krafter.

»Under samma ledning?» — »Naturligtvis. Verkställande utskottets olika funktionärer, d. v. s. fröken Whitlock, doktor Wahlström, fröken Bergman samt vår resetalare, fru Holmgren, omvaldes enhälligt. Bättre kunna vi ej tänka oss och få vara tacksamma, att de vilja fortsätta detta dryga, sig ständigt ökande arbete, som redan nu tar hvarje ledig stund, annars välbehöflig för eget personligt lif. Desamma — utom dr Wahlström som är hindrad — komma äfven att, jämte fru Bugge-Wicksell, fru Carlberg och fröken Wallerstedt representera Landsföreningen på kongressen i Amsterdam i juni.»

»Hvilken af de på programmet uppställda frågorna tycktes intressera mest?» — »Utan tvifvel den om gift kvinnas kommunala rösträtt. Diskussionen inleddes af fru Wicksell med ett synnerligen klart och väl utarbetadt föredrag. Riksdagen beslöt i våras meddela *kommunalt röstberättigad kvinna valbarhet* till en mängd kommunala nämnder, men genom detta villkor äro ju nästan alla gifta kvinnor utestängda.

Frågan är kvistig, ty dessa konsekvenser beröra äkta makars egendomsgemenskap — säkert det svåraste och krångligaste kapitlet i vår lagbok. Beslutet blef emellertid, att genom Liberala samlingspartiet söka få motion i ämnet.»

»Är genom detta hänvändande »neutraliteten på något sätt uppgifven?» — »Ingalunda — en del partitidningar ha visserligen gifvit tydliga råd och anvisningar om motsatsen. Men vi få inte glömma, att den kvinnliga rösträttsrörelsen består af så många motsatta element — att de kunnat frånse det, som skiljer, och enigt samarbete för ett gemensamt kraf, är af betydande värde.»

»Pressen har haft mycket att säga om Er dessa dagar. Såsom aldrig förr ha ni varit uppmärksammade.» — »Ja, de större bladen hade egna referenter uppe i Gäfle — lokaltidningarnas redogörelser för sär-

skildt det stora opinionsmötet slukade nästan allt utrymme från början till slut. Och sedan har det dugat artiklar både till höger och vänster.»

»En del vilja visst begrafva frågan lefvande. Med löfte att gräfvu upp den om tio år och se efter, om det finns något lif i den då.» — »Den låter nog inte begrafva sig, den kan nog hålla sig ofvan jord, var lugn för det, och på jorden — inte i det blå. Hvad man har föga barmhärtighet mot kvinnorna! Det har nyligen yttrats i en hufvudstadstidning, att 'det kan ju ligga en billig hänsyn från ex. Lindmans sida att icke nu framlägga proposition om kvinnans rösträtt samt att han funnit första kammaren icke tåla längre kallt stål, än han redan gifvit den'. Men kvinnorna! De skola tåla kallt stål så länge och så djupt som helst. Deras tålmod och energi skola pressas ända ut till möjligheternas yttersta gränser! — Till hvad nytta?»

»Det stora opinionsmötet på teatern blef väl en kraftig häfstång för rörelsen, inte sant?» — »Ja, det var helt enkelt utomordentligt, jemte cirkusmötet i våras, troligen det mest storartade, som hållits. Med sådana talare, som riksdagsmännen Lindh och Starbäck, fru Holmgren, doktor Wahlström, fröken Qvist och doktor Petrini. Hvilken enig, kraftig och lugnt beslutsam stämning, som gjorde sig gällande, därom bär resolutionen vittnesbörd, enhälligt antagen af nära 800 personer — 'hvilka däri protestera mot regeringens beslut, att trots landets opinion, ej framlägga proposition om politiskt medborgarskap för kvinnan vid innevarande års riksdag.' Mötet uttalade äfven att för den 'starkare rösträttskamp, som kvinnorna nu måste upptaga, bär regeringen ansvaret'. Det är omöjligt att säga, hvilken talare som var bäst. — Lektor Starbäck yttrade enskildt, att nu började han 'bli *entusiast* för saken'. Ja, nu om någonsin, fördras det *entusiasm*».

»Det var också Edra främsta kvinnliga talare, ni sände i elden, ni ha väl just inga flera?» — Åh, vi ha en hel mängd, vi skulle kunnat ordna på en gång *sex* lika väl representerade möten med olika talarinnor, kända från föredrag och opinionsmöten i skilda delar af landet. Det blir summa 28 talare. Men dock behöfdes många dubbelt flera, hvilket framgår däraf, att hvar och en af dessa under den gångna hösten fått de ifrigaste böner om föredrag från hela landet, mellan Luleå och städerna vid sundet — långt flera än någon förmått tillmötesgå. Det behöfs arbetare — efterfrågan är stor!»

»Bland hvilka klasser skulle ni nu bäst behöfva ökad förståelse?» — »Anhängare har rörelsen inom alla klasser, men de grupper af kvinnor, man särskildt skulle vilja vädja till, äro de rika kvinnorna och den akademiska ungdomen. De förra kunna väl ej vara så enbart »praktiska», att de ej vilja stödja något, som — efter vanligt språkbruk — ej kan hänföras till välgörenhet. (Fast nog har den här idén visat sig vara välgörande). Och de senare så opraktiska, att de ej inse den stora betydelse det politiska medborgarskapet

Lediga platser

inom alla områden af för kvinnor lämpligt arbete annonseras fördelaktigast i Dagny, hvilken, som tidning för svenska kvinnorörelsen, torde erhålla den mest vidsträckt spridning landet rundt.

kommer att få för såväl kvinnans studiebanan, som för hennes kommande arbetsområden.»

»Låt mig höra mera från Gefle.» — »Det är så mycket att förtälja, att knappast tiden inte räcker till. Om fröken Whitlocks varma — om någonsin skulle man väl här kunna säga — besjälade framställning af erfarenheter och önskemål inom det social-politiska upplysningsarbetet. Om doktor Petrinis inledning vid diskussionen om 'Hvad bör blifva af F. K. P. R., då rösträttsfrågan gått igenom'. Frågan hade ju efter regeringens beslut egentligen förfallit. Men eftersom den ändå stod på programmet, beslöt centralstyrelsen uttala, att organisationen äfven sedermera torde bibehållas. Dels såsom organ för sådana frågor, som all-

deles speciellt intressera kvinnorna, dels äfven såsom centrum för fortsatt politiskt upplysningsarbete. Doktor Wahlström talade om startandet af ett tidningsorgan för den svenska kvinnorörelsen. Det var Dagny i dess nya gestalt som veckotidning. Detta blef redan dagen efter en glädjande verklighet, då redaktören, fröken E. Kleman, kom upp till Gäfle med en väldig bundt af tidningens första nummer. Den uppmärksamhet och sympati, hvarmed den möttes, visar hur välkommen den var och hvilka stora förväntningar man ställde på den. Något organ *endast* för rösträttsfrågan är och kan den ju ej vara, men alla kvinnor, intresserade för densamma, komma att — därom kan man vara viss — bereda väg för Dagny.»

ELLEN HAGEN.

Lika arbete, lika lön!

I n:o 1 af Dagny för innevarande år förekommer en redogörelse för de nya bestämmelser, som finska landtdagen utfärdade år 1907, rörande den finska folkskollärarkårens aflöning. Det bör ju äfven vara af intresse för en stor del af tidskriftens läsare att få veta något om den svenska folkskollärarkårens, särskildt lärarinnornas, löneförhållanden före och efter det för dem och genom konsekvenserna äfven för alla andra själförsörjande kvinnor så ogynnsamma året 1906, då riksdagen fastställde ny löneroglering för Sveriges folkskollärarkår.

Sedan år 1859, då kvinnor medgäfvos rätt att anställas som folkskollärare, har svenska staten betalat arbetet i folkskolan lika, vare sig det utförts af man eller kvinna.

Då detta förhållande ägt rum i nära ett halft sekel, måste man väl anse, att det var en princip, som staten följt härutinnan, nämligen den, att det är till själfva *arbetet* hänsyn bör tagas, då betalning för detsamma fastställs, och icke till huruvida den, som utför detsamma, är *man* eller *kvinna*.

Till hela folkskollärarkårens förvåning och de flesta folkskollärarinnors stora misräkning föreslogs år 1906 af dåvarande ecklesiastikministern i en kungl. proposition rörande folkskollärarkårens löneroglering, att likställighetsprincipen skulle frångås och en personlighetsprincip i stället tillämpas.

Riksdagen biföll förslaget.

Enligt de från 1 jan. 1907 gällande bestämmelserna är grundlönen lika för manlig och kvinnlig lärare (900 kr.), men de 3 ålderstilläggen efter 5, 10 och 15 år hafva för de manliga lärarna blifvit höjda med 50 kr. hvardera och utgå nu med 150 kr., under det de kvinnliga lärarnas ålderstillägg icke blifvit ökade, utan utgöra nu som förut 100 kr.

Landsbygdens lärarekår, hvilken denna lönerogle-

ring hufvudsakligen gäller, har utom lönen fri bostad och vedbrand. Lärarepersonalen i städerna får för detta kontant ersättning äfvensom för den tid, arbetet i städernas skolor pågår längre än det i lag stadgade antalet veckor.

Vid bestämmandet af ersättningsbeloppet för bostad, vedbrand och öfverläsning handla kommunerna efter godtfinnande, och följden häraf har också blifvit den, att lönerna äro högst olika äfven i städer, där lefnadsomkostnaderna äro ungefär lika.

Följande tabell belyser närmare detta missförhållande.

S t a d	Slutlön för manlig lärare.	Slutlön för kvinnlig lärare.	Skillnad mellan kvinnlig och manlig lärares lön.
Stockholm	3,400	2,300	1,100
Göteborg	3,000	2,100	900
Malmö	3,000	2,400	600
Norrköping	3,000	2,200	800
Helsingborg	3,000	2,200	800
Gäfle	3,000	2,100	900
Eskilstuna	2,700	1,950	750
Örebro	2,700	1,950	750
Karlskrona	2,600	1,850	750
Uppsala	2,800	1,950	850
Jönköping	2,700	1,900	800
Borås	2,750	1,850	900
Lund	2,800	2,000	800
Halmstad	2,750	1,900	850
Linköping	2,600	1,800	800
Sundsvall	2,800	2,000	800
Västerås	2,600	2,100	500
Landskrona	2,800	2,000	800
Karlstad	2,700	1,900	800
Kalmar	2,500	1,900	600
Uddevalla	2,500	1,850	650
Söderhamn	2,275	1,675	600
Kristianstad	2,700	1,850	850
Falun	2,700	1,950	750
Ystad	2,400	1,850	550

Skillnaden mellan manlig och kvinnlig lärarelön är i:

1	af dessa 25 städer	500 kr.
1	»	» 550 »
3	»	» 600 »
1	»	» 650 »
4	»	» 750 »
8	»	» 800 »
3	»	» 850 »
3	»	» 900 »
1	»	» 1,100 »

Skillnaden är störst i Stockholm (1,100 kr.) och lägst i Västerås (500 kr.).

Vid en jämförelse mellan högsta lärarelönen (Stockholm) och högsta lärarinne-lönen (Söderhamn) finner man, att en lärare i Stockholm har mer än dubbelt så stor lön som en lärarinna i Söderhamn, ehuru de bo på ungefär lika dyra orter, åtminstone beträffande lifsförnödenheter. Då en lärare och en lärarinna i t. ex. Stockholm båda kommit till högsta lönegraden (efter nya löne regleringen), har läraren under 20 år uppburit i lön 16,000 kr. mer än lärarinnan, ehuru båda hafva precis samma arbete, samma kompetens, samma lefnadsbehof och möjligen båda eller kanske endast lärarinnan är familjeförsörjare. Ingen kan heller bevisa, att lärarinnorna sköta sitt skolarbete sämre än lärarna, och att de därför böra betalas lägre.

Hvarje lärare i Stockholm, som uppnår högsta lönegraden, har således under 20 år kostat stat och kommun tillsammans 16,000 kr.! mer än en lärarinna.

Om läraren och lärarinnan undervisat årligen i medeltal 30 elever vardera, har hvarje af läraren undervisad gosse kostat stat och kommun *endast i lärarlön 93 kr. årligen* och hvarje af lärarinnan undervisad elev 66 kr. årligen. Hvarje af lärare undervisad elev har således *endast i lärarlön kostat 27 kr. mer årligen* än en af lärarinna undervisad elev.

Bland Sveriges omkring 4,000 folkskollärarinnor finnas ju åtskilliga, som äro nog lyckliga att få använda hela lönen för sin personliga del, emedan de antingen bo i ett burget föräldrahem, ha ekonomiskt stöd på annat sätt, behöfva icke sörja för någon mer än sig själfva o. s. v. — Hos lärarinnor, liksom hos kvinnor

i allmänhet, är ännu icke solidaritetskänslan, troligen af brist på träning, vidare starkt utvecklade, och bland de ekonomiskt lyckligare lottade lärarinnorna finnas nog de, som, tänkande blott på sig själfva, tycka, att allt är bra som det är.

Hos ett stort antal lärarinnor däremot, hänvisade till att endast på sin lön försörja icke blott sig själfva, utan oftast en, stundom flera anhöriga, är nog uppfattningen en annan. Till den ekonomiska förlusten för lärarinnan, som den lägre aflöningen innebär, kommer den nedslående känslan af, att hennes skolarbete underskattas. Hvarför värderas icke mitt arbete lika högt som mina manliga kamraters, då jag likväl gör mitt bästa och arbetar intensivt? är en fråga, som mången gång göres högt, ännu oftare tyst.

Likställighetsprincipens brytande år 1906 blef ett splittringens frö, som utsåddes i Sveriges stora folkskollärarkår. Enighet och god anda kommer helt visst icke att råda inom densamma, förrän i afseende på kårens löne reglering följes den enda och fullt rättvisa principen för allt arbetes värdesättning: Samma arbete, samma lön!

Familjens betydelse för samhället får emellertid ingalunda förbises, och den, som åtagit sig försörjningsplikter mot någon eller några af statens icke arbetsföra medborgare, bör särskildt gynnas.

Hittills har man ansett sig göra detta på ett visserligen mycket bekvämt men så mycket mera orättvist sätt: Vi ge männen högre lön, vare sig de äro familjeförsörjare eller ej, och vi ge kvinnorna lägre lön, äfven om de hafva försörjningsplikter. Hittills har i Sveriges lag icke ens änka med barn ansetts som familjeförsörjare. Rättvist ordnas saken först då, när *lika arbete får lika lön och familjeförsörjare, man som kvinna*, erhåller *skattelindringar* och andra fördelar.

Landtdagen har tagit någon hänsyn till detta, och därför är löne regleringen i Finland 1907 ett stort steg framåt i rätt riktning, då däremot löne regleringen i Sverige 1906 är reaktionär.

Stockholm den 11 januari 1908.

ANNA RYLANDER,
Folksk.

Föreningen Dagnys medlemmar kallas enligt annons i dagens nummer till extra sammanträde å Landtbruksakademiens hörsal tisdagen den 11 febr. kl. 7 e. m. Till behandling förekommer frågan om föreningens registrering och omformulering af 1 § i stadgarna tillika med möjligen behöflig omredigering af de med registreringen sammanhörande paragraferna.

Kommunal rösträtt för danska kvinnor. I det beslut om ändring af lagen rörande kommunal rösträtt, som nu i Danmark ästadkommit genom en kompromiss emellan regeringspartiet och de frikonservativa, ingår den bestämmelsen, att kvinnor liksom män öfver 25 år erhålla rösträtt vid alla kommunala val enligt proportionell valmetod.

Det är ej nog med att en veckotidning sådan som Dagny nu existerar och kan föra kvinnornas talan — **makt bakom ordet, se där, hvad som behöfs, och denna makt vinnes endast, om Dagny blir ett språkrör för tiotusen och åter tiotusen prenumeranter bland Sveriges kvinnor.**

Kvinnornas rösträttsfråga.

Situationen just nu.

Vid öppnandet af Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt årsmöte i Gäfle lämnade ordf., fröken Anna Whitlock, den uppgiften att — enligt hvad statsminister Lindman förklarar — regeringen icke vid årets riksdag kommer att framlägga någon proposition om rösträtt för kvinnor. Det af hr Lindman angifna hufvudsakliga skälet härför var, att man först måste vinna någon erfarenhet af det hvilande rösträttsförslagets verkningar. Dessa ord kunna anses beteckna den kvinnliga rösträttskampens inträde i ett tredje skede.

Som måtto för den första perioden kunna sättas orden: Männens rösträtt först, sedan blir det kvinnornas tur. Sedan kom utredningsperioden, som inleddes af hr Lindmans uttalande till den kvinnliga deputation, som då uppaktade honom med en anhållan, att kvinnorna måtte inbegripas i regeringens rösträttsproposition under 1907 års riksdag. Efter att ha konstaterat, att frågan icke utan vidare kan skjutas åt sidan, att riksdagens skrivelse till k. m:ti ämnet talar ett tydligt språk, yttrade hr Lindman:

»Men en så vidtgående reform, som beredande af politisk rösträtt åt kvinnor skulle innebära, kan och bör — såsom riksdagen jämväl erinrat — icke beslutas utan en föregående allsidig utredning rörande alla de olika spörsmål, som härmed stå i sammanhang. En dylik utredning är anordnad och pågår. Innan densamma fullbordats, kan gifvetvis intet uttalande i frågan af mig göras, hvilken ställning jag personligen än må intaga till densamma.

Jag ber emellertid få erinra därom, att, såsom i alla veten, förslag till omläggning af valen till riksdagens båda kamrar på proportionell grund är under utarbetande. Detta förslag får icke — såsom i riksdagens berörda skrivelse jämväl antydes — fördröjas eller uppehållas genom spörsmålet om rösträtt för kvinnor. Huruvida det må varda möjligt eller lämpligt att upptaga båda dessa vidtomfattande frågor till lösning i ett sammanhang, därom är jag för närvarande icke i tillfälle att uttala mig.» —

Det för kort tid sedan i pressen lämnade meddelandet, att den omtalade utredningen af kvinnornas fråga verkligen skulle blifva färdig i februari, väckte hos mången om utredningen tviflande en viss förvåning. Som synes genom den motivering för kvinnorösträttens undanskjutande, som hr Lindman nu utta-

lat, äro emellertid utredningar endast af betydelse, så länge de *icke* äro färdiga. Nu är det verkningarna af det ännu hvilande rösträttsförslaget som — om det samma antages — först skola studeras, innan kvinnornas kraf kan uppmärksammas. Antagligen skulle ett sådant studium taga ett decennium eller mera. Resultatet torde vara mycket ovisst ur partisynpunkt, och skulle kunna tänkas leda till den uppfattningen, att sådan allmän rösträtt, hvarigenom halfva nationen hölles utanför, ännu länge borde bibehållas. Öfver den långa väntetid, som hr Lindman ställer i utsikt för de rösträttskräfvande kvinnorna, kunna emellertid dessa i sin mycket omtalade »förstämning» trösta sig med den möjligheten, att för dem gynsamma »verkningar» kunna tänkas inträffa, förr än den nuvarande kursens män beräkna. I närvarande stund står dock kvinnorösträtten på två politiska partiers program. Och de demonstrationsmöten, som innevarande höst hållits landet rundt, beteckna en växande opinion, som torde vara att räkna med. Ett är visst. Regeringens beslut kommer i enlighet med den å mötet i Gäfle fattade resolutionen att tvinga kvinnorna till »en starkare rösträttskamp» än tillförne.

I vänsterpressen har anmärkts, att den kvinnliga rösträttsidéns uppträdande under neutralitetens flagg är för idealiskt för att motsvara den låga verklighetens kraf. Härtill kan svaras, att så länge det politiska lifvets frukter på godt och ondt endast bjudas männen, så torde partilöshetens oskyldighetstillstånd vara något ganska naturligt och berättigadt för kvinnorna, som *rösträttsorganisation betraktade*. Visserligen strider det allt för mycket mot kvinnornas natur att spela samma roll som den prelat, hvilken delade upp sig själf i två personer, så att hans jag n:o 1 i konsistorium kunde tala emot jaget n:o 2, som verkade i någon annan funktion. Men ännu torde icke den timme ha slagit, då kvinnorna stå inför förhållanden, som tvinga dem till uppgifvande af den neutralitet, som är livsvilkoret för deras enhetliga organisation. Den förutan hade kvinnornas rösträttskamp icke nått den punkt, där den nu står. Att emellertid denna strid snarast möjligt må kunna afblåsas och efterföljas af samarbete med männen för gemensamma mål är kvinnornas varma önskan.

PRENUMERATIONSANMÄLAN.

Det är med ett rop på samling, på en fast och stark sammanslutning af svenska kvinnor, som Dagny här framlägger sitt program.

Kvinnorörelsen växer sig för snart sagdt hvarje dag starkare, nya tankar och nya mål ställas upp under den gradvis skeende utvecklingens gång.

Större likställighet med mannen, nya arbetsområden, kommunal rösträtt och valbarhet, om än med vissa inskränkningar, beteckna landvinningar för kvinnan. Men allt detta är ändå endast en bit af vägen.

Andra viktiga frågor vänta ännu sin lösning. Den största och betydelsefullaste af dem, den, som i själfva verket i sig bär lösningen af alla de andra, frågan om politiska rättigheter för svensk kvinna på samma grundval och i samma utsträckning som för svensk man, står främst på dagordningen. Hvad det nya året i denna viktiga sak kommer att bringa oss, veta vi icke. Men vi veta, att det är genom en fast och enig sammanslutning i rösträttsarbetet, som kvinnorna lyckats göra sig hörda och bringa frågan i det framskjutna läge, där den nu befinner sig.

Med blicken klar för att endast i liknande enig sammanslutning ligger möjligheten att nå fram till föresatta mål, framträder Dagny med ordet *samling* främst på sitt program.

Höjd öfver parti- och klassintressen vill Dagny verka för kvinnornas höjande i socialt, politiskt och etiskt, såväl som i rättsligt och ekonomiskt hänseende, upptaga till behandling och utredning för kvinnorna viktiga och aktuella frågor, objektivt påpeka missförhållanden, och, där så är nödigt, kämpa mot fördomar och orättvisor. Vid sidan af principuttalanden

i diverse kvinnofrågor och spørsmål för dagen kommer tidningen att lämna politiska öfversikter, kortare historiska uppsatser, minnesteckningar, biografier och nekrologer, litterära öfversikter, litteraturanmälningar och kritiker, kåserier i dagsfrågor och utländska korrespondensartiklar. Genom benägen medverkan af flera framstående kvinnliga pennor ser sig tidningen i stånd att utlofva sakliga utredningar, betydelsefulla inlägg samt intressanta och roande uppsatser i olika ämnen.

Bland de personer, som lofvat ställa sina pennor till tidningens förfogande märkas: *Gertrud Adalborg, Signe Bergman, Hilma Borelius, Emilia Broomé, Frigga Carlberg, Lotten Dahlgren, Ellen Hagen, Kerstin Hesselgren, Ann-Margret Holmgren, Kerstin Hård af Segerstad, Anna Höjer, Anna Kleman, Sigröd Leijonhufvud, Gurli Linder, Anna Lindhagen, Agda Montelius, Anna M. Roos, Anna Rylander, Hilda Sachs, Hilma Söderberg, Elna Tenow, Lydia Wahlström, Anna Whitlock.*

Dagny utkommer hvarje torsdag i ett häfte på 12 à 16 sidor.

Tidningens pris, postarvode inberäknadt, är för helt år kr. 4: 50, halft år kr. 2: 50, ett kvartal kr. 1: 25. Lösnummer 10 öre.

Prenumeration sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Annonser mottagas å tidningens expedition, 51 Mäster Samuelsgatan, Stockholm.

I alla redaktionella angelägenheter torde man hänvända sig till redaktören, fröken Ellen Kleman, under expeditionens adress.

Redaktionen.

Snabbkurserna för de kvinnliga rösträttsombuden.

En lyckligare idé kunde man icke haft inom den kvinnliga rösträttsrörelsens hufvudkvarter, än anordnandet af de kurser i sociala och politiska ämnen, som under vintern pågå i Stockholm, och till hvilka anslutningen varit så liflig. Den ansvarskänsla och den lust att bereda sig till det fulla medborgarskapet, hvilka röja sig i detta företag, och den ifver, med hvilket det omfattats, måste hos männen väcka aktning för rörelsen. Och för kvinnorna medföra studierna, utom

den direkta kunskapen, den lifgifvande, andliga förnyringens gåfva, som till och med själfva sträfvet efter vetande bringar.

I rösträttsföreningarna kring hela landet har idén om ökad medborgarkunskap väckt stark genklang. Med entusiasm har man sökt de bildningsmedel man kunde nå. I större städer har man redan ordnat eller är betänkt på att ordna kurser efter mönster af dem i hufvudstaden; på mindre orter, där detta icke kan

Ju större spridning

Dagny erhåller, med desto mer bemyndigande kan den föra den svenska kvinnorörelsens talan och för densamma kräfva gehör. Prenumerera därför själf på Dagny och verka för spridningen af den i Eder omgivning.

ske, får man nöja sig med vandringsbibliotek eller tillfälliga föreläsare. Tyvärr är dock centralstyrelsen icke i stånd att anskaffa allt, som önskas i den vägen.

För att nu låta de centralstyrelsemedlemmar från skilda delar af landet, hvilka samlats till mötet i Gäfle d. 8—9 januari och möjligen i samband med denna resa ville besöka Stockholm, få något med i samma stil, som de här ordnade föreläsningarna, hade man dagarna efter mötet ordnat s. k. snabbkurser. Här gåfvos under tre dagar, d. 11—13, sex föredrag öfver ytterst viktiga sociala och politiska frågor.

Man kan ju icke precis kalla detta att se kvinnor på skolbänken, ty något märkvärdigt i att unga och medelålders damer besöka föreläsningar fins det ju icke. Men med denna samling af kunskapsörstande kvinnor, var det dock för den, som skrifver dessa rader, något af vårfrisk dag, något af nya stigars lockande vandring, som smög sig öfver en.

Den kunskap, som här bjöds, hade man ju icke ens fått smaka på, när man verkligen gick i skola, det enskilda lifvet hade sedan helt säkert nästan aldrig bjudit ledning däri, hemmets, umgängeskretsens eller ortens bokförråd icke skänkt den. Man hade kanske fått nöja sig med mycket annat i tryck, än den näring ens ande i sin rättfärdiga hunger ropade efter.

Den, som lefvat några ljuslängtaende ungdomsår i afstängd landsbygd, skall första mig.

Men tänker man på sin ungdom, mins man också lätt sin ungdoms skald. Och så vid all den förtroliga sammanslutning jag varit med om dessa dagar hörde jag hans rader:

»Räck oss handen, vägra ingen,
låt hvar glädje, som du njöt,
flyga genom brödraringen
liksom en elektrisk stöt!»

Och sedan ljöd nu de sidor af taktfast prosa, som han etsat in i våra minnen: »Ty något bättre än kärlek och förtroende kan den ena människan ej gifva den andra». Och då ville man ropa: »Icke ett bättre, kanske icke ett lika godt, men ett därefter: kunskap och vetande!»

Det ligger också för den, som i den kvinnliga rösträttsrörelsens förkämpar ser den skara man länge längtat efter och ser den arbeta just i bildningssträfvandets tecken, ett betydelsefullt sammanträffande, ett förverkligande i ett slag af mycket hopp och mycken trängtan, ett lättande »ändtligen»!

Föreläsningarnas antal i denna kurs var sex, och man hade sökt få med de viktigaste och för inblick i det allmänna lifvet mest betydande ämnena. Inledning gjordes med friherre E. Palmstiernas utmärkt klargörande framställning af »De svenska städernas kommunalpolitik». Därefter följde om »Sättet att leda förhandlingar», förträffligt framställt af fru Emilia Bromée.

Friherre Palmstierna höll ännu ett föredrag, näm-

ligen om »Fackföreningsrörelsen och dess ställning till socialdemokratien i Sverige», ett föredrag, i hvilket på ett intressant sätt skildrades den historiska bakgrund, mot hvilken rörelsen uppstod, hur i stället för det patriarkaliska förhållandet mellan mästare och gällar, den nyare tiden införde åt industriarbetaren kapitalet som hans personlige, osynlige arbetsgifvare och herre, och det därför blef honom en nödvändighet att bilda en sammanslutning, i hvilken också han stod opersonlig mot denna öfvermakt. Det aftal fackföreningarna lyckats få fram är det viktigt, att så som nu först skett, få klart uppdeladt i »det kollektiva aftalet», som är ett samfäldt aftal om arbetslön, arbetstid m. m. och »det personliga aftalet», som rör den enskildes antagande på platsen på dessa villkor. Att fackföreningsrörelsen och socialdemokratien kommit i nära förening i vårt land är icke underligt, de föddes så att säga tillhopa; teoretiskt sett, är dock detta ett beklagligt misstag, då ju en sammanslutning för att värna sina arbetsvillkor icke bör förbindas med anslutning till visst politiskt parti. På den indragning af fackföreningarna inom partiet, som beslöts 1898, har man dock något lossat; den består nu egentligen däri, att landsorganisationen har sig föreskrifvet att tillse, att alla fackföreningsmedlemmar sluta sig till en s. k. arbetarkommun, och denna har att leda den aktuella politiken.

Om jag något uppehållit mig vid detta, är det, emedan ju alla känna tillvaron af våra dagars stora arbetarrörelse, men dock endast få ha någon inblick ens i dess hufvudlinjer. Det vore verkligen så i högsta grad lockande att vidlyftigt redogöra för flera af de intressanta föredragen, men detta kan naturligtvis icke här vara meningen. Så t. ex. höll dr V. Söderberg på söndagsaftonen ett föredrag om »Sveriges politiska partier och deras program», öfver hvilka gafs en historisk, högst orienterande framställning, men på hvilken det ju icke kan löna mödan att söka ingå.

Efter detta föredrag, som hölls på Hushållskolans lokal och till hvilket ett större antal åhörarinor infunnit sig, emedan tillträde var medgifvit äfven åt medlemmar af »Föreningen för kvinnans politiska rösträtt», hölls ett samkväm under den angenämaste stämning. Dr Lydia Wahlström talade här om, hur arbetshågen för idén lifvas, ju mera man lär känna sina kamrater, och att den aktning och den solidaritet, som väckes kvinnorna emellan, icke kunna nog värderas.

På måndagen föreläste fru Agda Montelius om »Den svenska fattigvårdsfrågan», ett ämne, som på det djupaste står i samband med många af de frågor, som röra kvinnorna. Icke endast, att kvinnorna, som ju ofta ägna sig åt enskild välgörenhet, borde öka det goda de göra genom att sätta sig in i hvad det allmänna i denna riktning gör — eller icke gör, icke endast att kvinnorna här alldeles oafvisligt känna, att då nöden ju härjar bland kvinnor och barn minst lika mycket som bland män, så är detta ett fält, där er-

Hvar och en,

som inser vikten af att vi kvinnor just nu erhålla ett kraftigt språk-rör för lösningen af den just nu brännande frågan, **vår politiska rösträtt**, bör själf prenumerera på Dagny och söka förmå minst en bland sina bekanta att göra detsamma.

farna kvinnor kunde ha bättre omdöme och mera förstå de hjälpbehöfvande än någonsin män kunna, utan kanske främst därför, att man på detta område träffar på de allra krassaste bevis på den oklarhet samhället intar i frågan om kvinnornas rätt och hvad det kräver af dem. Mannen har en helt annan ställning, därför att han är familjeförsörjaren, men kvinnan, åt hvilken icke gifvits utbildning, icke öppnats jämförlig förtjänstmöjlighet, skall dock i tusen fall plötsligt ha åliggandet att försörja familj. Föreläserskans rika erfarenhet och vidsynta omdöme gjorde den framställning man här hörde, till något djupt minnesvärdt.

På aftonen talade dr Gulli Petrini om proportionella val med praktiska öfningar. Ett klart och lifligt, nästan spirituellt framställningssätt. Ingen kunde väl

trott, att detta, som många antagit så torra ämne, kunde göras så fängslande, och rätt gladt skulle det kännas, det kan icke nekas, om nu en gång, i fall så skulle behövas, kvinnorna kunde visa männen, att de förstå dessa valmetoders hemligheter lika ledigt som de.

Fröken Whitlock avslutade denna afton kurserna med några hjärtliga ord om den nytta hon hoppades att dessa blyxtljus öfver en del samhällsförhållanden bringat, om den väckelse till ökad studielust hvar och en skulle medföra till sin hembygd.

Och man måste säga till sist: En mäktigare kraft att öka den samhörighetskänsla, som vuxit under röst-rättsarbetet, kunde man aldrig fått än i denna vackra sträfvan efter vetande och upplysning.

HILDA SACHS.

LITTERATUR.

Selma Lagerlöf: Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige. Bd 2. 1907. Stockholm, Albert Bonniers Förlag.

För alla de svenska barn, som för ett par år sedan började färden med Nils Holgersson och vildgässen, har det helt visst hägrat som en af julens allra största lockelser, att de då skulle få fortsätta flykten norrut med dem och upplefva nya underbara äfventyr. Ja, det måste nog erkännas, att litet hvar, ung och gammal, delat barnens uppfattning därvidlag.

Julen bragte oss den efterlängtade andra delen, och jag tror, att både små och stora fingo sina förväntningar i möjligaste måtto uppfyllda. Sådan Selma Lagerlöfs läsebok nu föreligger fullständig, måste den betraktas som ett verk af oberäkneligt stor nationell betydelse.

Julen bragte oss den efterlängtade andra delen, och jag tror, att både små och stora fingo sina förväntningar i möjligaste måtto uppfyllda. Sådan Selma Lagerlöfs läsebok nu föreligger fullständig, måste den betraktas som ett verk af oberäkneligt stor nationell betydelse. Som ofta hos Selma Lagerlöf är det ej själfva hufvudberättelsen, som starkast fånglar. Historien om hur den lata skånska bondpojken i Tummetotts skepnad utvecklas till fyndighet, hjälpsamhet och trofasthet mot kamrater är visserligen raka motsatsen till torrt moraliserande och har sagans hela friskhet öfver sig. Men på samma gång är tråden delvis ganska löst spunnen och en och annan fog liksom själfva avslutningen nästan litet otymplig (en otymplighet, som i parentes sagdt, verkar välgörande som kontrast till åtskilligt oklanderligt välgjort men alltigenom intresselöst litterärt gods). Nils Holgerssons egen historia tränges åtminstone för en vuxen läsare i bakgrunden af den rikedom på härliga episoder, som täfla om att lägga beslag på hans intresse. Där är den vildskogsdoftande sagan om elgen Gråfäll och hans vän Karr, som innan läsaren vet ordet af, mynnar ut i rama verkligheten med berättelsen om nunnekriget i Kolmårdsskogen; där är den snabba visionen af herr Karls af Södermanland sköna lustgård och den gripande berättelsen om den gamla hästen, ett värdigt motstycke till

historien om den öfvergifna smålandsgården i första delen, med något af den till de doldaste djupen trängande allmogepsykologien från »Jerusalem», äfven den. Där är sagan om studenten med dess uppsalienska värstämning och berättelsen om kungen, som talade med gubben Klémens på Skansen. Där äro de ståtliga djursagorna om örnen Gorgo och nyårsnatten i skogen och där är slutligen berättelsen om Åsa gåsapigas besök hos disponenten vid Malmberget, en berättelse som står på höjden af Selma Lagerlöfs konst.

Ett alldeles särskildt intresse knyter sig till historien om den lilla herrgården i Värmland, där Selma Lagerlöf själf vuxit upp, den lilla gården, som hon i Gösta Berlings saga omgjutit med hela sin fantasi förtrollning. Här ser hon den i minnenas ljus, i en höstkvalles milda och klara mändager, ser det lif, som rört sig därinne i flydda dagar, lika tydligt som hon låter Tummetott se det månlysta äpplet på sandgången i trädgården. Och så stark är den känsla, som genomströmmar skildringen, att den knappast kunnat verka kraftigare, om Selma Lagerlöf, som hon här antyder att hon en gång önskat, börjat sin bok om Sverige med sitt eget barndomshem. Det är ändå hjärtpunkten i boken. Det är under lönnarna vid Mårbacka, som Selma Lagerlöf hittat nycklarna till hela Sveriges rike.

Hela Sveriges rike skymtar i Selma Lagerlöfs bok, än i klar belysning, än som dunkla, omätliga vidder. I skolans läsebok, »där det inte får finnas ett osant ord», skola svenska barn härefter som hittills få en med fasta konturer uppdragen bild af det land, som är deras, en bild, som kan uppfylla en viss fordran på fullständighet just därför, att den är mer eller mindre abstrakt, mer eller mindre skelett. Men trots sin nödvändiga och afsiktliga ofullständighet, som ur denna synpunkt rent af är styrka, uppnår Selma Lagerlöfs bok om Sverige genom trollmakten

af hennes fantasi att gifva det intryck af öfverväldigande rikedom, som här är så oskattbart. Allt det som endast antydes och anas bakom det utsagda, allt det som redan i barnets själ måste väckas till lif genom sagoformens suggererande makt, smälter samman med bilderna från sagans eget fågelperspektiv, de välkända och de aldrig förr sedda, till något underbart härligt och stort: alla de mångskiftande bygdernas och ödemarkernas väldiga land, Sveriges land!

SIGRID LEIJONHUFVUD.

Gustava Svanström: Drömmen om morgonstjärnan. Ur en prästs dagbok. Stockholm, Wahlström och Widstrand.

Den lilla boken ger genast med sina första sidor den stämning, som hvilat öfver den i dess helhet — något af drömfylld ro, trots att skildringen rör sig om ett människohjärta, som strider och lider. Det är i ödeviddernas stora ensamhet där uppe i landet längst mot norr, där vintrarne äro en enda lång natt och vår och sommar en lång ljusfylld dag, som drömmarne växa och få ett grepp öfver människornas sinnen, så att själfva verkligheten blir något vagt och obestämdt och därigenom mister den smärtans udd och den aggende oro, som lifvet annars icke sparar dem som lida. I själfva verket är det icke mycket med af lifvet själf i den drömväfda sorg, som talar från dessa dagboksblad, men där finnas sidor af en poesifylld skönhet, som verka rent förvånande starkt.

I skildringen af Valborg synes det mig, att författarinnan nått högst. Det är något af vårens bristande och sköra skönhet öfver hennes gestalt. Man ser henne gå vid älfstranden, medan dykänderna leka öfver det speglade vattnet.

»Leken gick i en däfven röd sol. Isflak kommo sjummande och gledo med kyligt grönskimrande kanter fram öfver de skära molnstrimmorna och de blå bergen i djupet. Hon gick bredvid mig på en tunn remsa af strandis, som rasslade och smälte kring våra steg. Hon öppnade och slöt sin smala hand kring några färska groddblad, som hon funnit, inandades deras doft och bet sakta i dem med sina hvita tänder. Hennes ögon återspeglade strändernas svala vårsyner — — hon öppnade sin hand, där de gröna hjärtbladen lyste som jordens yngsta och gladaste hopp, slöt den åter, som om hon velat krama dem till döds för den glädje de skänkt henne».

Är det icke våren själf, som vandrar fram vid älfkanten?

Mindre lycklig är författarinnan i greppet på kompositionen. Valborg glider ut ur boken som en dröm-

syn, och visserligen säga oss dagboksanteckningarna, att hon alltjämt är lifvets bittra och ljufva verklighet för honom, som älskat henne. Men det blir endast till drömmar och drömmar. Huru mycket starkare och lefvande hade icke intrycket blifvit, om hennes lifsöde skymtat fram om än aldrig så aflägsset från den man, som en gång kallade henne sin älskade.

Prästens inre kamp mellan tvivel och tro på sin kallelse, som särskildt intager ett betydande rum i senare hälften af dagboken, är icke heller fullt lyckligt skildrad. Det hela flyter alltför mycket ut i dimmiga konturer. Här skulle en starkare koncentrerings varit önskvärd.

Med de brister, som förefinnas, och hvad fel man än kan påpeka, utgör dock Gustava Svanströms bok en förhoppning och ett löfte. Där finnes en stor förmåga i teckningen af landskapet och dess stämning, en varm poesifylld känsla och en sinnets ro och stillhet, som båda godt för en själfransakan och en fördjupning, hvilka med öfriga förutsättningar säkerligen skola komma att föra henne ganska långt.

Jenny Engelke: Fru Patronessan. Stockholm, Hugo Gebers Förlag.

Vidt skild från den föregående boken, så väl till form som innehåll, utgör »Fru Patronessan» en skildring, som går öfver hundra år tillbaka i tiden. Man får en tydlig bild af den nådiga frun, af dräkter, seder och bruk från 1790-talet, och särdeles roande är skildringen af herr Ridderbolls mottagande, när han såsom räntmästarens ombud kommer för att öfverlämna »bouppteckningsinstrumentet» till fru brukspatronessan. Och så vill det sig så väl, att den nonchalant behandlade herr Ridderboll sedan visar sig vara, visserligen icke gammal adel, men dock adlad 1719, och därför en icke omöjlig pretendent till fru patronessans guddotters, den unga Ottiliana, hand, hvilken han också lyckas förvärfva efter åtskilliga öden och äfventyr. En skicklig tidsbild ger oss Ekeby prostgård med sina olika typer; den tunga betänksamma prosten, den lilla prostinnan — det trogna ekot af sin man, — faster Gustafva och pastorsadjunkten Stenander med sin genom åren trogna kärlek och det på afstånd hägrande anspråkslösa lilla Sacellani, samt den fagra unga Lovisa-Kristina, som presenteras just i färd med att knäppa ihop den karmosinröda understubben.

Boken är lätt och ledigt skriven och blir säkerligen af ett ganska stort nöje för dem, som tycka om att drömma sig tillbaka till en svunnen tid med så helt olika uppfattningar och lifsideal.

E. K—N.

Svenska Fattigvårdsförbundets kurs i Fattigvård och Barnavård den 7—12 jan. 1908.

Då Svenska Fattigvårdsförbundet utfärdade inbjudningar till deltagande i en kurs i fattigvård och barnavård i Stockholm den 7—12 januari 1908, var detta ej det första försök, som gjordes på området. En dylik »kurs för vårdare» hade nämligen af förbundet anordnats i Norrköping under några dagar i april 1907 och där omfattats med lifligt intresse.

Det var därför helt naturligt, att då det nya systemet med vårdare infördes i Stockholm, tanke skulle uppstå, att äfven här anordna en liknande kurs. För dem, som ej följt med frågan om denna omorganisation af Stockholms fattigvård, bör kanske ett par upplysningar om dess närmaste innebörd förutskickas.

Hvarje församling indelas i distrikt, där systemet praktiseras och en hvar medlem af fattigvårdsstyrelsen får på sin lott ett sådant distrikt, blir en distriktsföreståndare. Som sådan bör han jämte den aflönade tillsyningsmannen taga personlig kännedom om förhållandena i hvarje särskildt fall, där understöd begäres. Det är först sedan understöd beviljats, som vårdarens uppgift begynner. Denna uppgift består förnämligast i att så att säga representera det personliga elementet i fattigvården. Vårdaren skall följa den familj, som erhållit understöd, vaka öfver att med detta verkligen vinnes hvad som afsetts, samt för familjen i fråga söka blifva en hjälp och ett stöd och därigenom visa dem, att fattigvården är blott och bart eller åtminstone vill vara, något mer än en institution, som delar ut understöd.

Af ofvanstående framgår, att det här skisserade systemet — det s. k. blandade — hviket på försök införts i 6 af hufvudstadens församlingar, tillfört fattigvården en hel grupp nya krafter, nämligen just vårdarna. Det var också som sagdt närmast med tanke på dem, som den nu avslutade kursen anordnades.

Fattigvårdsnämnden visade sitt intresse för planen genom att bevilja ett anslag af 300 kronor mot rättighet för medlemmarna i stadens fattigvårdsstyrelse och vårdarna att kostnadsfritt deltaga i kursen. Föreningen för Vålgörenhetens Ordnande betingade sig mot ett anslag af 100 kronor enahanda villkor för dem, som arbeta i föreningens tjänst. Utom för dessa fanns tillfälle för en hvar af fattigvårdsfrågan intresserad att mot en afgift af 3 kronor deltaga i kursen. Att det är många, som i våra dagar fått blicken öppen för betydelsen af denna fråga, det visas bäst af att antalet anmälda kursdeltagare uppgick till öfver 400; och att dessas intresse för saken varit af en djup och allvarlig natur, därpå tyder väl den omständigheten, att det förblef oförminskadt under de 6 ansträngande dagar, som kursen varade. Ty tämligen ansträngande kan man väl kalla ett program, som ej endast upptog 3 föredrag med eller utan diskussion hvarje afton, utan hvars förmiddagstimmar voro anslagna till besök å de flesta af Stockholms kommunala och en hel del af dess enskilda anstalter. Dessa besök togos i allmänhet synnerligen grundligt och allting från källaren till vinden besågs. Ofta lämnades dessutom i ett kortare föredrag på platsen en redogörelse för verksamheten på anstalten i fråga. Så var t. ex. förhållandet på Allmänna Barnhuset, Småbarnshemmet, Barnavårdsnämndens utackorderingshem, F. V. O:s Centralbyrå, Diakonissanstalten på Ersta m. m. Det kunde ju tyckas, att då deltagarna

till största delen voro från Stockholm, dessa anstalter skulle vara väl kända för de flesta. Då emellertid tydligen ej så var förhållandet, utgjorde dessa besök säkert ej den minst viktiga delen af kursen. Det är ju otvifvelaktigt, att t. ex. ett föredrag om Stockholms slutna fattigvård efterlämnar ett varaktigare intryck, då man själf sett de anstalter, hvarom det är fråga; likaså får man vid en redogörelse för Barnavårdsnämndens verksamhet en klarare uppfattning af densamma, sedan man sett dess utackorderingshem; ett besök på Allmänna Barnhuset och Småbarnshemmet ökar säkert förutsättningarna att draga nytta af ett föredrag om hvad som i Stockholm göres för skydd och vård af späda barn och deras mödrar.

Utom dessa i förbigående nämnda föredrag, i hvilka liksom i fattigvårdsinspektör Lindbloms om Stockholms öppna fattigvård, fröken S. Netzels om Vålgörenhetsarbetet och doktor Sture Carlsons om De fattigas sjukvård, en redogörelse lämnades för hvad som i Stockholm gjorts och göres för de fattiga, höllos andra, behandlande den mera teoretiska sidan af fattigvårdsfrågan. Hit hör t. ex. borgmästaren J. Petterssons två föredrag om den svenska fattigvårdslagen. En annan grupp utgjordes af de föredrag, som lämnade mera direkta råd och upplysningar angående det praktiska fattigvårdsarbetet. Hit höra dels två föredrag »Om undersökning af fattigvårdsbehovet» af redogöraren C. Hagberg och verkställande direktören i Oskars församling, fröken E. Wedberg, dels fru Montelius föredrag om »Val af understödsform», i hvilket framhölls, huru svårt det är att välja den rätta formen, då man vill hjälpa, och hur oändligt viktigt det är att känna ansvaret af att detta val göres med omsorg, då ett i olämplig form gifvet understöd så ofta åstadkommer mer skada än gagn. Till denna grupp af föredrag hör också fröken E. Paulis om »Vårdarnes uppgifter», ett föredrag, som antagligen få af åhörarna skola glömma, och i hvilket hon lade dem på hjärtat hurudan en vårdare bör vara — och kanske framför allt hurudan han *icke* bör vara.

Fattigvårdsfrågan, lika litet som någon annan stor fråga, får betraktas fristående; för att rätt bedömas måste den ses i samband med andra af tidens s. k. sociala frågor. Detta hade vid uppgörande af kursens program ej heller förbisetts. Så behandlades frågan om tuberkulosekampens ställning till fattigvårdsfrågan af doktor Arnold Josefson, frågorna om sjukvårdens och den kommunala arbetsförmedlingens stora betydelse af kassör K. Ekman och doktor Gunnar Huss. Dessa frågor äro ju liksom så många andra — bland dem nykterhetsfrågan, hvars betydelse i detta hänseende flerfaldiga gånger framhölls — dock ytterst frågor rörande förebyggande fattigvård och förtjäna att just i denna sin egenskap uppmärksammas af dem, som arbeta inom fattigvården. Ty dennas stora mål, hvilket aldrig, hur aflägsset det än kan synas, får släppas ur sikte, är ju just att göra sig själf öfverflödiga.

Men den tid, då den förebyggande fattigvården hunnit göra den direkta fattigvården öfverflödiga, tyckes ännu synnerligen långt aflägsen. Ännu finnes det så oändligt mycket mer, som måste göras på det sednare området. Detta framhölls ofta under kursen — naturligtvis under erkännande af hvad som redan uträttats — och i syn-

Platssökande

få sina annonser införda i Dagny för halfva vanliga priset eller 7½ öre pr mm. enkel spaltbredd.

nerhet framhölls det stora behovet af att för fattigvårdsarbetet vinna flera människor, villiga att däri göra en personlig insats. Det är ju just här vårdarna ha en uppgift att fylla, och det är just i detta hänseende man fäster så stora förhoppningar vid deras arbete. Att detta arbete är svårt och ställer stora kraf på dem, som ägna sig däråt, det framhölls ofta och kraftigt under kursen, och jag tror, att vårdarna fått ett starkt intryck af allvaret och ansvaret i sin nya ställning. Men i stället för att afskräcka dem från arbetet är det att hoppas och äfven att förmoda, att denna ansvarskänsla skall hjälpa dem att bättre fylla sin uppgift.

Centralstyrelsen för svenska skolkökslärarinnornas förening sammanträdde i Stockholm den 13 och 14 januari.

Bland behandlade ärenden må särskilt nämnas ordnandet af en praktisk fortsättningskurs för skolkökslärarinnor instundande sommar. I samband med skolköksmötet i Uppsala sistl. aug. var en dylik kurs anordnad, i mjölkhushållning. I år kommer kursen att omfatta fruktanvändning, olika slags konservering af bär och annan frukt äfvensom inläggning och torkning af grönsaker och svamp. Kursen kommer att förläggas till Lunnevals folkhögskola och att ledas af fr. K. Leksell från Valskog. Tiden: 5—19 aug. Cirkulär komma att utsändas inom den närmaste framtiden.

De norska kvinnorna hafva i vinter för tredje gången begagnat sin rätt att deltaga i kommunala val, en rättighet, som tillföll dem 1901. Kvinnorna äro icke likställda med männen, som hafva rätt att välja, vare sig de betalt skatt eller icke. Kvinnorna hafva endast valrätt, om de själfva eller deras män betalt skatt (på landet 300 kr., i stad 400 kr.). Valet i Kristiania utföll den 2 dec. med följande resultat:

Samlingspartiet och högern 45, däribland 3 voro kvinnor (9 kvinnliga kandidater föreslagna).

Socialdemokraterna 27, däribland 1 kvinnlig (7 voro föreslagna).

Den radikala vänstern 10, däribland ingen kvinna (8 voro föreslagna).

Afholdspartiet 2, däribland 1 kvinna (8 voro föreslagna).

Det uppgifves, att kvinnornas deltagande i valet varit mycket stort; minst hälften af rösterna hafva afgifvits af kvinnor.

»**Kvindevalgret**», medlemsblad för Landsförbundet för kvinnlig rösträtt i Köpenhamn, har utsändt sitt första nummer.

Tidningens hufvudsakliga uppgift är att lämna upplysningar om det arbete, som såväl i Danmark som i utlandet utföres för att genomdrifva den kvinnliga rösträtten samt att meddela vunna resultat från de länder, där valrätt och valbarhet redan genomförts.

Den kommer vidare att lämna referat från den danska riksdagen, i den mån politiska och sociala frågor, som beröra kvinnorna, äro under debatt.

Tidningen kommer icke att få någon politisk partifärg. I Danmark, liksom i Sverige, har det ifrån början varit de kvinnliga rösträttsföreningarnas uppgift att samla alla partier och alla åskådningar in i arbetet för ett

En annan sak, som väl är allmänt erkänd och som kan tyckas själfklar, är den stora insats, som på detta område gjorts och göres af kvinnor. Detta framträdde synnerligen tydligt under kursen, icke minst genom de hvad såväl innehåll som form vidkommer ofta öfverlägsna anföranden som höllas af kvinnor. Det är ju naturligt, att på detta arbetsfält plats måste finnas för såväl mannen som kvinnan; här kan ej bli tal om någon konkurrens, här behövas de båda och komplettera hvarandra på ett sätt, som måste bli till båtnad för den sak det gäller.

ELLEN AFZELIUS.

gemensamt mål: kvinnlig rösträtt. Detta har lyckats i ovanligt hög grad, och tidningen kommer att arbeta i samma riktning.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundets Stipendieinstitution.

Till ansökan innan 15 februari 1908 finnas hos stipendienämnden följande stipendier:

- 600 kr. för universitetstudier (fritt stip.);
- 400 » » utbildning till bibliotekare (Stockholms stip.);
- 260 » » sjukvårdskurs (Västerbottens stip.);
- 325 » » studier vid universitet eller högskola (Norrbottnens stip.);
- 200 » » gymnastikkurs (Västernorrlands stip.);
- 300 » » kurs vid högre lärarinneseminarium (Södermanlands stip.);
- 200 » » kurs i huslig ekonomi (Jämtlands stip.);
- 260 » » kurs i trädgårdsskötsel (Kopparbergs stip.);
- 400 » » ordnad kurs i späda barns vård (Örebro stip.);
- 225 » » kurs vid folkskolelärarinneseminarium (Västmanlands stip.);
- 400 » » kurs vid folkskolelärarinneseminarium (Värmlands stip.);
- 200 » » slöjdcurs vid Nääs (Uppsala stip.);
- 200 » » » » » (Östergötlands stip.);
- 225 » » kurs vid Tekniska skolan i Stockholm (Blekinge stip.);
- 225 » » kurs vid Rimforsa landthushållningsskola (Gottlands stip.);
- 200 » » utbildning till lärarinna i väfnad (Jönköpings stip.);
- 200 » » sjukvårdskurs (Kristianstads stip.);
- 200 » » bokbinderikurs (Malmöhus stip.);
- 200 » » kurs i frukt och grönsakers inläggning (Bohus o. Göteborgs stip.);
- 200 » » ordnad kurs i fjäderfäskötsel (Bohus o. Göteborgs stip.);
- 200 » » kurs vid folkskolelärarinneseminarium (Älfsborgs stip.);
- 260 » » kurs vid Högre lärarinneseminarium (Skaraborgs stip.);

För rätt att söka länsstipendium fordras att vid tiden för stipendieutdelningen hafva minst två år varit och fortfarande vara mantalsskrifven inom vederbörande län.

Närmare upplysningar angående stipendierna lämnas af stipendieinstitutionens sekreterare fröken Mathilda Silow, som träffas emellan kl. 11—1 efter 1 januari i sin bostad 6 Tegnérlunden, Stockholm.

— Prenumeration å Dagny —

kan ske i närmaste bokhandel eller postanstalt (se tidningstaxan N:r 5)

Till Damerna!

II.

Annonsering är husmoderns bästa hjälp.

Alla slags tidskrifter »för hus och hem» äro tillsammans af mindre värde för husmodern än de annonser i hennes dagliga tidning som på något sätt kunna beröra hennes hushåll.

Genom dessa annonser skaffar hon sig icke blott tjänare och tillfällig hushållshjälp, sömmerska, barnsköterska, tvätterska, kokerska o. s. v., utan hon kan genom dem byta ut eller sälja hvad hon äger af gammalt och öfverflödigt och finna tillfälle att till billigt pris köpa nya eller begagnade föremål, som hon behöver i sitt hushåll.

Så småningom finner hon en bättre bostad för lägre hyra, upptäcker en bättre pianolärare för barnen, får genom uthyrning af ett rum pengar nog att betala hushållshjälp.

Hon upptäcker att annonsen, använd i hemmets tjänst, är till oskattbar hjälp och att hvarje öre som nedlägges på annonsering i Dagens Nyheter kommer tillbaka med en öfverraskande stor ränta.

Annonsera i Dagens Nyheter!

Litteratur i rösträttsfrågan.

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till Regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—06..... (—: 50) —: 25	N:o 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten? —: 05
» II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.) 6: —	» 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen..... —: 10
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenham —: 10	» 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan —: 15
Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:	Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning..... (—: 75) —: 60
N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt —: 05	Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter —: 10
» 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt? ... —: 10	Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen (—: 45) —: 40
» 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt? —: 10	Frida Stéenhoff. Hvarför skola kvinnorna vänta? —: 10
N:o 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt —: 10	S. Dahlbäck: Allmän rösträtt för män och kvinnor enligt hr Lindhagens förslag —: 10
	Sigfrid Wieselgren: Om kvinnans politiska rösträtt..... —: —
	Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre (—: 25) —: 15

Ofvanstående skrifter kunna rekvireras från *Föreningens för kvinnans politiska rösträtt expedition* Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen kl. 3—5 e. m. hvarje dag, samt dessutom onsdagar kl. 7— $\frac{1}{2}$, 9 e. m.

B. Wimans

Juridiska Byrå,

Fastighets-, Uthyrnings- och Försäkringsbyrå

(Inneh. Bertha Wiman)

Stockholm, Regeringsgatan 46.

Kontorstid 10—4.

Allm. Tel. 217 63.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna överlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning (Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny **placering** af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositiörens värde, dock ej under två kronor.

Sammanträden.

Föreningen Dagnys medlemmar kallas till extra sammanträde **Tisdagen den 11 Februari kl. 7 e. m.** i Landbruksakademiens hörsal **Mästersamuelsgatan 47**, med anledning af frågan om föreningens registrering och omformuleringen af § 1 i stadgarne samt i följd däraf möjlig behöfzig omredigering af de paragrafer, som förutsätta registrering.

STYRELSEN.

Liksom det moderna flygskeppet distanserat de gamla ballongerna, har **Stockholms-Tidningen** gått förbi de gamla tidningsdrakarna! **Stockholms-Tidningen** är Sveriges **mest spridda, mest lästa och mest omtybkta tidning**. Snabbaste nyheter. Direkta telegram från alla kanter i världen. 5,000 sidor utomordentligt intressant följertong om årer. Roliga krönikor, berättelser, visor och kåserier. **Nästa år 15 rikt illustrerade bref från sportsmannen Bruno Söderström om hans idrotts- Och sportstudier i Amerika.** Utförliga skildringar i ord och bild från »Olympiska spelen» i London!

Stockholms-Tidningen är en utpräglad **vänstertianing**, småfolkets bästa och ärligaste vän — **svenska folkets egen tidning**. Prenumerera **i god tid** på närmaste postanstalt. Och kom i håg: **Stockholms-Tidningen** är icke blott **bäst**, utan äfven **billigast** af alla hufvudstadens dagliga tidningar!

OTELL GERMANIA

STOCKHOLM, Gustaf Adolfs torg 18 & 20 (f. d. 10 & 12)

Utvidgadt med Hotell Bellevues

f. d. lokaler, som undergått genomgripande reparationer och fullständig nymöblering. 50 hemtrefliga, med telefoner försedda resanderum mot söder och härlig utsikt öfver Strömmen och kungl. slottet.

Moderata priser!**Punktlig betjäning!**

Allm. tel. 70 00 & 6 13. Riks. tel. »Germanias växel».

Thérèse Hultgren.**OTELL GERMANIA**

STOCKHOLM, Gustaf Adolfs torg 18 & 20 (f. d. 10 & 12)

"Jus suffragii"

(Kvinnornas rösträttsmärke)

Pris i brons pr st. 0: 40
(När större antal rekvideras på en gång, är det endast 50 som kosta 40 öre stycket, de öfriga 35 öre)

Försilfradt pr st. 0: 45

Förgylt » 0: 75

» med emaljård » 1: 60

Äkta silfver » 0: 90

Guld, 8 carat » 6: 00

» 14 » » 12: 00

Rekvideras under adress:

Fru Johanne Pedersen-Dan,

Griffenfeldtsgade 39, Köpenhamn.

Smärre partier i brons o. silfver kunna rekvideras å Föreningens för kvinnans politiska rösträtt expedition Lästmakaregat. 6, Stockholm.

Folkskolans Barntidning

Sjuttonde årgången.

Af innehållet 1908 må särskildt nämnas: följetongen *Hjälten bland hjältar* eller *Charles Gordons lif och stordåd*, skildrade af **MARIE-LOUISE GAGNER**, med omkring fyrtio illustr. af **Edv. Berggren**; *Våra konstskatter i Nationalmuseum* af **CARL G. LAURIN** samt *Biografer af svenska förf.* af **MARIE-LOUISE GAGNER**, då början göres med **Selma Lagerlöf**.

Dessutom en mängd sagor och berättelser af våra på området bästa förf., allt rikt illustrerad.

Folkskolans Barntidning erkännes enstämmigt som »*Sveriges obestriddt främsta, finaste och bäst redigerade barntidning*».

Folkskolans Barntidning utkommer en gång i veckan med 36 nummer om året. Erhålles å alla postanstalter och kostar **endast 1: 65** för helt och **90 öre** för halft år. **Stor prisnedsättning för skolor.**

N:r 5 blir ett **Selma Lagerlöfsnummer** med text af *Marie Louise Gagner* och många illustrationer.

Folkskolans Barntidning utgifves och redigeras af
Stina Quint.

Annonsförmedlare

pålitliga och välrekommenderade, önskas för Dagny såväl i landsorten som hufvudstaden. Anmälan å

DAGNYS EXPEDITION,
Mästersamuelsg. 51, Stockholm C.

"HEMTREFNAD"

PRAKTISK TIDNING FÖR KVINNAN.

Utgifven af Fredrika-Bremer-Förbundet.

10:de årgången.

Utkommer hvarje vecka — under sommarmånaderna hvarannan vecka — med 40 nummer om året. Tidningen vill fortfarande till billigt pris förse de svenska hemmen med en nyttig och roande läsning och kommer att innehålla korta religiösa uppsatser, berättelser, lefnadsteckningar, verser, praktiska råd och uppsatser samt följetongsafdelning.

All prenumeration sker å posten.

Pris per år **1: 35**, inberäknadt postarvode.

Stöd "HEMTREFNAD" genom prenumeration!

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller bland annat:

Lotten Dahlgren (med porträtt).

Mannens målsmanskap.

Efter »rösträttskongressen».

Lika arbete, lika lön!

Kvinnornas rösträttsfråga.

Snabbkurserna för de kvinnliga rösträttsombuden.

Litteraturanmälningar.

Sv. Fattigvårdsförbundets kurser.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.